

УДК 373.5.016:57

КЛЮЧОВІ КОМПОНЕНТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ НА БАЗОВОМУ РІВНІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Гаврилюк В. А., Барна Л.С.

Тернопільський національний педагогічний університет ім.
Володимира Гнатюка

E-mail: shershun@chem-bio.com.ua; barna @chem-bio.com.ua

Реформа середньої загальноосвітньої школи України переслідує ключове завдання – зробити випускника цієї школи конкурентноздатним у 21-му столітті, зокрема, всебічно розвиненим, здатним до критичного мислення, патріотом з активною позицією, інноватором, здатним перетворювати навколишній світ та навчатися впродовж життя [2].

Досвід реалізації Нової української школи на базі початкової ланки школи дає матеріал для прогнозування особливостей реалізації цього процесу на вищих рівнях загальної середньої освіти.

Як показує вивчення практики роботи сучасної загальноосвітньої школи, вона недостатньо готує школярів до успішної самореалізації в житті, даючи їм переважно певну суму знань при неналежній сформованості способів діяльності з використання цих знань та ціннісних орієнтирів. Через суттєве зростання інформаційного потоку, учні нерідко здатні лише відтворювати знання, але не вміють застосовувати їх для вирішення різноманітних життєвих проблем.

Наступною проблемою, яка потребує негайного вирішення, є формування мотивації школярів до навчання, одним із шляхів вирішення якої є їх зацікавлення навчальним матеріалом. Діючі шкільні підручники є надто затеоретизовані, переобтяжені другорядним матеріалом, тоді як їх можна зробити цікавими і захоплюючими для учнів. На нашу думку, в базовій школі ця проблема набуває особливої актуальності.

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що в сучасних умовах найбільш затребуваними на ринку праці є вміння навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в

багатокультурному середовищі. Проте, українська школа не готує до цього.

Складно уявити Нову українську школу без наскрізного застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти. Використання ІКТ в школі розширює можливості педагога, зокрема, в плані формування відповідних компетентностей школярів.

На жаль, в сучасних умовах існує цифровий розрив між учителем і учнем. Педагоги, особливо старшого віку, не вміють досліджувати проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних інформації, працювати онлайн у навчальних, соціальних та наукових проектах тощо. Учителі використовують переважно застарілі дидактичні засоби, що нерідко обумовлено недостатнім матеріально-технічним забезпеченням шкіл.

В Україні, як і у всьому світі, набирає ваги так зване покоління Y, або «діти тисячоліття», які народилися між 1990 і 2000 роками, погляд і спосіб життя якого кардинально відрізняється від старших поколінь. Життя для них – це гармонія між зароблянням коштів, пізнанням нового, самовдосконаленням, грою та розвагою.

Сучасне Z покоління (народжене після 200 року), також не завжди поділяє погляди своїх попередників. Нова українська школа має реалізовувати запити цього покоління і передбачати:

1. *Новий зміст шкільної освіти, заснований на компетентнісному підході.*

Формування ключових і предметних компетентностей має забезпечити успішну самореалізацію випускника школи в суспільстві. Саме розвиток життєво важливих компетентностей особистості може дати їй можливості орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому здобутті освіти. В базовій школі порівняно з початковою реалізація компетентнісного підходу має свої особливості, зумовлені віковими особливостями учнів та предметним наповненням навчального плану [1].

2. *Процес виховання, спрямований на формування системи ціннісних орієнтацій школярів.*

Виховний процес в новій українській школі має бути невід’ємною

складовою освітнього процесу і орієнтуватися на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні, соціально-політичні. В центрі виховного процесу в НУШ має формування української ідентичності.

3. Забезпечення партнерства між учнем, вчителем і батьками.

Одним із шляхів вирішення цього завдання є використання інтерактивних технологій навчання, які базуються на суб'єкт-суб'єктній взаємодії вчителя і учнів. Взаємодія є ключовим поняттям, що визначає сутність інтерактивних методів. Взаємодію розуміють як безпосередню міжособистісну комунікацію, найважливішою особливістю якої є здатність людини приймати роль іншого, уявляти, як сприймає її партнер по спілкуванню або група і відповідно інтерпретувати ситуацію і конструювати власні дії. «Педагогічна взаємодія – це обмін діяльністю між педагогом і учнями, в якому діяльність одного обумовлює діяльність іншого. Вона є процесом спільної діяльності педагога і учнів, атрибутами якого є:

- присутність учасників в єдиному часі і просторі, що створює можливість безпосередньої комунікації між ними;
- наявність спільної мети, очікуваного результату діяльності, який відповідає інтересам усіх і сприяє реалізації потреб кожного;
- планування, контроль, корекція і координація дій;
- розподіл єдиного процесу співпраці, спільної діяльності між учасниками;
- виникнення міжособистісних взаємин» [3, с. 211].

4. Умотивований вчитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.

Творчий та відповідальний вчитель має постійно працювати над собою і мати при цьому академічну свободу (можливість створювати авторські навчальні програми, власноруч обирати підручники, методики викладання, а держава має гарантувати йому свободу від втручання у професійну діяльність).

5. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.

Навчально-виховний процес Нової української школи має бути особистісно-орієнтованим. Саме така модель організації навчально-виховного процесу максимально враховує права

дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму. Цей компонент реформування середньої загальноосвітньої школи не втрачає своєї актуальності на жодному з рівнів, у тому числі на базовому.

Отже, створення Нової української школи на всіх рівнях загальної середньої освіти має базуватись на принципі наступності. Зокрема, ті ідеї, які реалізуються в даний час у початковій школі не втрачають своєї актуальності і мають втілюватись у базовій і в старшій школі. Особливість НУШ на вищих рівнях загальної середньої освіти полягає у врахуванні освітніх потреб школярів, зумовлених передусім їх віковими та індивідуальними особливостями, а також специфікою змісту освіти.

1. Гаврилюк В. А., Барна Л. С. Реалізація ідей нової української школи в процесі біологічної освіти. Матеріали наукових читань, присвячених 120-річчю відкриття подвійного запліднення у покритонасінних рослин професором Університету святого Володимира С. Г. Навашиним. Тернопіль : Вектор, 2019. С. 114–116.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. / За ред. М. Грищенко. К. – 34 с.
3. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий. В 2 т. Т 1. Москва: НИИ школьных технологий, 2006. – 416 с.

УДК 631.41

**ОЦІНКА СПЕКТРАЛЬНИХ ТА МІНЕРАЛІЗАЦІЙНИХ
ВЛАСТИВОСТЕЙ ҐРУНТУ ЗАБРУДНЕНОГО
НАФТОПРОДУКТАМИ**

**Герц А.І., Хоменчук В.О., Матвійв О. В., Холоднюк І.М.,
Марків В.С.**

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: herts@chem-bio.com.ua

Розвиток інтактних, дистанційних методів дослідження навколишнього середовища надав нового імпульсу та